

Витвицька У. Я., к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Мажак О. П., здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЗАГРОЗ ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

У сучасних умовах зростання економічної нестабільності, ринкових коливань, підвищених фінансових ризиків, зокрема кіберзагроз, та змін у законодавчому регулюванні, фінансова безпека страхових компаній стає важливим фактором стабільності всього фінансового сектору.

Фінансову безпеку страхових компаній трактують як їх спроможність виконувати свої зобов'язання перед фізичними та юридичними особами та державою щодо виплати страхових відшкодувань при забезпеченні належного рівня фінансової стійкості страхових операцій [1].

Загрози фінансовій безпеці страхових компаній, залежно від джерел їх виникнення, поділяють на внутрішні та зовнішні [2-3]. Основними внутрішніми загрозами фінансовій безпеці страхових компаній є:

1. шахрайські дії суб'єктів страхового ринку – дії, які можуть призвести до значних збитків для страхової компанії, наприклад, інсценування ДТП, фальшиві страхові претензії, подвійне страхування, навмисне ушкодження власного майна, надання фальшивих медичних документів, шахрайство з життєвим страхуванням;

2. недостатність ліквідних активів, тобто обмеженість ресурсів, що легко конвертуються в грошові кошти для покриття зобов'язань;

3. незначний рівень страхового покриття – страхова компанія надає поліс, який не покриває всі можливі ризики, наприклад, тільки пожежі, але не затоплення;

4. висока частка перестрахування – страхова компанія передає більше 70% своїх ризиків перестраховальникам, що зменшує її дохідність, оскільки більша частина премій йде перестраховикам;

5. незбалансованість страхового портфеля – страхова компанія розподіляє свої ризики нерівномірно або неправильно між різними видами страхування. Прикладами такої незбалансованості є концентрація на одному типі страхування, географічна концентрація, надмірна кількість високоризикових клієнтів;

6. неефективне розміщення страхових резервів – невдале інвестування або управління резервними фондами;

7. невірноважена тарифна політика – неправильно встановлені тарифи, що можуть знизити конкурентоспроможність або призвести до фінансових втрат.

Серед основних зовнішніх загроз фінансовій безпеці страхових компаній слід виділити наступні:

1. стрімкий розвиток глобалізації – міжнародні тенденції, які можуть змінити ринкові умови, конкуренцію та вимоги до страхових компаній;
2. відтік капіталу закордон – ризик того, що кошти можуть переміщатися в інші країни, знижуючи внутрішню капіталізацію страхових компаній;
3. залежність від іноземного капіталу – страхові компанії можуть бути вразливими до змін у доступі до іноземних інвестицій або кредитів;
4. кризові явища на міжнародних фінансових ринках – глобальні економічні коливання, які можуть негативно вплинути на платоспроможність та ліквідність страхових компаній. Класичним прикладом є фінансова криза 2008 року, коли обвал ринку нерухомості у США призвів до масштабної кризи на світових фінансових ринках. Банки, інвестиційні фонди, та страхові компанії, особливо ті, що брали участь у кредитуванні або інвестували в похідні фінансові інструменти (деривативи), зазнали значних збитків;
5. постійні зміни в нормативно-правовій базі – потреба постійно адаптуватися до нових вимог регулювання;
6. нестабільність зовнішнього середовища – політичні або економічні зміни, які можуть вплинути на ринкові умови;
7. недосконалість вітчизняного законодавства, спричинена відсутністю чітких і ефективних правових норм у сфері страхування.

Ці фактори створюють комплекс зовнішніх викликів, з якими повинна впоратися страхова компанія, щоб зберегти фінансову стабільність та конкурентоспроможність на ринку.

Отже, для забезпечення фінансової безпеки страхові компанії мають розробляти та реалізовувати комплекс заходів і стратегій, спрямованих на забезпечення стабільності та надійності їх фінансової діяльності. Він включає управління ризиками, підтримку платоспроможності, дотримання нормативних вимог і забезпечення достатніх резервів для покриття страхових зобов'язань. Висока фінансова безпека дає змогу страховикові не лише виконувати свої зобов'язання перед клієнтами, але й залишатися стійким до економічних потрясінь, що важливо для збереження довіри до страхувальників та забезпечення стабільності ринку страхування загалом.

Перелік використаних джерел

1. Волкова В.В., Волкова Н.І. Чинники забезпечення фінансової безпеки страхової компанії (на прикладі ПАТ «Граве Україна»). Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. 2017. № 2. С. 97–110.
2. Конкурсна наукова робота «Аналіз фінансової безпеки страхового ринку України». 2019. 52 с. URL: https://kon-insurance.mnau.edu.ua/files/work_2019/6.pdf

З. Бовсуновська Г. С. Специфічні прояви загроз фінансовій безпеці страхового ринку. Економічний простір. 2015. № 93. С. 189–199.

УДК 336.71

Витвицька У. Я., к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Пуляк Л. С., здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЯ ГРОШЕЙ

Відмивання грошей – це не лише злочинна фінансова операція, а багаторівневий процес легалізації коштів, здобутих незаконним шляхом. Його мета – перетворити «брудні» гроші на такі, що виглядають законними, і дозволити їх безперешкодне використання в економіці. Цей процес становить серйозну загрозу економічній стабільності країн, підриває фінансову прозорість і посилює вплив тіньової економіки. Відмивання грошей включає три етапи: розміщення (placement) – введення коштів у фінансову систему; розшарування (layering) – маскуванню їхнього походження шляхом складних операцій; інтеграція (integration) – повернення в економіку як легальних коштів.

На правовому рівні більшість країн криміналізували відмивання коштів, створивши відповідне законодавство і механізми контролю. Міжнародні документи, зокрема Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності (Палермо, 2000) [1] і Віденська конвенція (1988) [2], є основою для глобального правового реагування на цю проблему. Базельські принципи [3] та рекомендації FATF [4] є ключовими стандартами у сфері запобігання відмиванню грошей, особливо в банківському секторі. FATF, як міжурядовий орган, координує національні зусилля держав і сприяє гармонізації підходів.

На практиці успішна протидія відмиванню грошей передбачає активну співпрацю державного сектору з фінансовими установами, впровадження технологій моніторингу та аналітики, створення систем раннього виявлення підозрілих транзакцій. У цьому контексті прикладом виступає США, де суворе законодавство, технологічне забезпечення та взаємодія уряду з банками забезпечують високий рівень ефективності. Закон про банківську таємницю й Патріотичний акт стали основою для формування потужної системи протидії відмиванню грошей. В ЄС боротьба базується на серії директив AML, які гармонізують дії держав-членів і запроваджують механізми, як-от ідентифікація бенефіціарних власників, оцінка ризиків, звітність про підозрілі транзакції.